

REMISSYTTRANDE

2025-09-03

Dnr 0294/25

Er referens: S2025/01022

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

Remissyttrande över promemorian Rättsliga förutsättningar för en nationell vårdförmedling.

Brottsförebyggande rådet (Brå) har fått rubricerade promemoria på remiss. Brå vill, utifrån sitt verksamhetsområde, göra ett medskick baserat på vår forskning om välfärdsbrott (Brå 2022:1 Välfärdsbrott mot kommuner och regioner) och stödverksamhet kopplad till frågan.

Det är givetvis av stor betydelse att korta vårdköerna. Det är dock viktigt att det inte görs på ett sätt som leder till sämre vård för patienterna och högre intäkter för oseriösa aktörer inom hälso- och sjukvården.

Att ge E-hälsomyndigheten en nationell vårdgivarkatalog skapar som utredningen konstaterar (s. 129) bättre förutsättningar för att få överblick över landets vårdgivare och det kan i förlängningen underlätta att identifiera oseriösa aktörer. Att regioner enkelt kan få inblick i vilka andra regioner en av deras vårdgivare också har avtal med innebär t.ex. större möjligheter att ta referenser och ställa frågor vid uppföljning, vilket kan öka upptäcktsrisken för oseriösa eller brottsliga aktörer. Brå vill dock understryka att ett register i sig inte är något skydd mot välfärdsbrott. Ett register är aldrig bättre än uppgifterna som lämnas till det och erfarenheter från andra områden visar att det kan kräva betydande resurser för aktiv registervård för att uppgifterna ska vara korrekta och aktuella (jfr t.ex. Bolagsverkets register i SOU 2023:34 Bolag och brott – några åtgärder mot oseriösa företag). Oseriösa aktörer har inget egenintresse av att lämna korrekta uppgifter, så det är viktigt att arbete sker för att rätta felaktiga eller inaktuella uppgifter.

Brå konstaterar att registret som föreslås i promemorian inte kommer innehålla uppgifter från exempelvis tillsynsmyndigheter eller regionernas uppföljningsverksamhet.

Brås studier och senare utredningar (se t.ex. SOU 2025:20 Kommunal anslutning till Utbetalningsmyndighetens verksamhet) visar att det kräver kompetens, tid och resurser att utreda felaktiga utbetalningar inom hälso- och sjukvården. Det innebär att det tar tid innan dåliga aktörer försvinner från marknaden. Lokalt kan det dock finnas kunskap om brister, vilket gör att patienter i bästa fall slussas bort från olämpliga aktörer. Den kunskapen och det skyddet för patienterna riskerar att försvinna i ett nationellt system, om systemet inte fångar upp signaler från exempelvis tillsynsmyndigheter eller regionernas uppföljningsverksamhet om att felaktigheter förekommit. Det kan exempelvis handla om hävda avtal gällande delar av en verksamhet, större återkrav eller återkommande felaktigheter som genererat åtgärder.

Brås rapport om välfärdsbrott mot kommuner och regioner (Brå 2022:1) och en senare statlig utredning (SOU 2025:20) visar dessutom att en av de största riskerna för felaktiga utbetalningar finns vid utomlänsvård, det vill säga när en region betalar (för sin patient) och en annan region är ansvarig för att granska vårdgivaren (som har avtal med den andra regionen). Risken är mycket större för felaktigheter till följd av det delade ansvaret och det beskrivs också vara mer resurskrävande att granska dessa betalningar än betalningar till vårdgivare som hade avtal med den egna regionen. Den främsta utmaningen är att kontrollera om vården som utförts är i enlighet med de egna villkoren för ersättning, eftersom

avtal skiljer sig åt mellan regionerna. Det krävs därmed andra åtgärder för att säkerställa att uppföljning går att genomföra kostnadseffektivt och enkelt.

En nationell katalog för vårdgivar- och vårdutbudsinformation kan innebära en ökad exponering av, och därmed utbetalningar till, oseriösa aktörer om inte information om vidtagna åtgärder inkluderas. Därför är det viktigt att de direkt inblandade aktörerna arbetar vidare med att utveckla registret och att de ges förutsättningar för att göra det.

Detta yttrande avges av generaldirektör Jonas Trolle efter föredragning av verksjuristen Elin Berkelund. I beredningen har chefsjuristen Cecilia Eneman och utredarna Johanna Skinnari och Henrik Angerbrandt deltagit.